

SANAM SEC' NĒLOK'KANKO REAK' NAĀBI KATHAKO

MIT'TEN JION BODOLOK' LEKAN BAĪBEL PAṘHAO

BABEL REAK' JOMAK' BAKO AŅGOC'LEDA

Daniel 1:1-21

KAḤNI...

Tinre raj Nebukadnesar do Jerusalem nagrahae laṙḥaikeda unre hajar hajar jihudiko do Babelte ko colon aguocolena. Raj do ac'ren guti Asphenas'e, hukumadea Jihudiko modren aḳilan hoṙko bachaoko jemon onko Babel reak' bhasa ar aḳil cet'ako laḡit' pe serma mähā jemon onko do rajko sewa daṙeae.

Daniel, Hanania, Misayel, ar Asaria do Aspenasak' nojorre ko nāmena ar onko do rajak' siṅḡḡasonte ko idi ocoena. Menkhan onḡe do mit'ten muskilak' huiyena. Nonko juanko laḡit' emlen kiṣaṙ jom ar nuaḳ'kore do aema lekanak' jomak'ko tahēkana okaṭak' do Isorak' kathare baronakada.

Akoak' bañ tirpitok' reak' baḡae begor nel ocoete onko do ko nehor keda jemon onko laḡit' aṙak' sakamak' jomak' ar nui laḡit' dak' jemonle nām. Paḥilre raj ren guti do onkoak'jom bae aṅgoc leda. "Metat' koae onkanak' jomtedo ape moñj hoṙmowan do bape tahe daṙek'a!" Onidoe metat'koa "Ape dope ruḡak'a ar raj do inak' bohok'e mak' giḡitiña." Menkhan Daniel do nindhante nehoradea, gel mähā laḡit' jemone biḡau aṭkarle menteye solhawadea, Akoak' nelok'kan hoṙmo do onko selet' tulānamae okoeko do rajak' mej khonko jomleda.

Ar noa pontha do aṅgoc'ena, Ar gel mähā ḥābic' nonko ponea juan jihudiko do dak'ko nūkeda ar sadharon aṙak' sakamanak' jomak'ko jomkeda. Noa biḡau okte reak' muḡat're Daniel ar ac'ren pea gateko do "Nelok're onko do baṙti boge ar longo jelankoko nelena onko joto koṙako khon okoe rajak' soros jomak'ko jomet' tahēkan" Daniel 1:15.

Pe serma tayom, nonko pea juanko do Nebukadnesar raj ṭhenko biḡau ocoyena, Babelren sanam aḳilan hoṙko khon onko do gel ḡobolge moñjko tahēk' kana. Baibeḷe metabon kana je Daniel do mit' sae serma gane tahēk' kana. Daniel ar ac'ren gateko do onak' moñj hoṙmo ar bud, aḳil ar aḡi din jiwedok' laḡit' do cet'e goṙowak'koa?

Noa path perej lagit' dayakatek' beoharpe: "Adobe Reader"
Oka Bāibel noa paṭhre beoharakana ona do: "Santali BSI"

PARHAO

Mimit' Bāibel kaḷiko paṛhao tayom khāli ṭhāiko perejpe.

1. Isorre benaolet' manwako laḡit' khaṭi jomak' do cet' tahēkana?

Genesis 1:29 Ar Isore menkeda, Nēlben, mit'ke mit' arak',
okaṭak' dhartire menak', ar mit'ke mit' dare, okaṭak're itak'
menak' in emakawat'pea; ape lagit' ona do jomak; hoyok'a.

2. Adam ar Hawa kai tayom, cet' eṭak' jomak'ko Isor do onkinak' jomak're juṭuc'ada?

Genesis 3:18 Ar taṇḍi reak' joma.

Dhean: Manwako laḡit' khaṭi' jomak' do arak sakap jomak', joko ar itako. Isor do Adam ar Hawawak' jomak're arak sakame juṭuc'ada onkin kin khaiket' tayom ar tinre onkin do jion dare reak' jo do ar baḷin jom daṛeada.

3. Cet' Isor do aboak'niropan hoṛmo reak' bisoete hudisok'gea?

Mathae 4:23 Ado Jisu goṭa Gaḷil disom dāṛā dāṛāte onkoak' sunaḡogkoreye
cet'akokan ar rajosti reak' bhage sombate porcarakokan, ar disom hoṛko
talare sanam lekan rog bighin ar sanam lekan ruḡ hasoye tako
tahēkana.

3 Johan 2 E dulaṛia, koejōnkaṇaḡ, jemon sanamak'rem
ar tahēn, amak' jiwirem jo bahak'kan leka.

Dhean: Bāibele cet' abon kana je aboak' niropan hoṛmo do Isor laḡit' do aḍi bisesangea. Jisu do tinaḡ' okte cet'ako laḡit'e hatao leda onak' oktege bogeko laḡit' hō. Bāibelre aema onkan niṃamko menak'a okate do abo moṅj hoṛmoan ar aema din jiwedok'bon daṛeak'a.

4. Isor do Israelren hoponko gok'ak' kathae emak'ko tahēna je judi onko Uniko sewa ar bataotae khan, Uni do joto ruḡ haṣo onko ṭhen khone ocoga. Cet' uni ac'ak' gok'ak' kathae doholeda?

Sereṅko 105:37 Oḍok aḡuket'koa; Ar ac'ak' khūṭkore
hoṛ do mit' hō baṅko tahēkana.

Dhean: Hudis legaetabonpe! Tinre Isorren hoꝛko do gok'ak' disomteko hec'ena, onre onde do mit'hoꝛ hō ruḡ ḡasuk kanko do bako tahēkana.

5. Isor laḡit' aboak' hoꝛmo do cedak' aḡi biseseḡa?

1 Korinthiko 6:19, 20 *Apeyak' do Sonot Jiu reak' mundil kana ... onate hoꝛkore Isor maḡimawaepe.*

Romiko 12:1 *Apeak' do jiwet', sonot ar Isore kusiak' menkate samañtape, okaḡak' apeak' bujanak' sewakan.*

Dhean: Isor doe khoḡkana aboak' hoꝛmo do jemon uniak' tahēn sonot ḡḡai huyuk'ma. Ona iate, abo do uni laḡit' mit'ḡen ḡḡai doho huyuk' tabona.

6. Moñj hoꝛmoan tahēn laḡit Baibel niḡm do cet' kana?

1 Korinthiko 10:31 *Bañ dope , bañ dope , bañ do jāhānak' ḡeḡe cekae, sanamak'ḡe Isorak' ḡhonok laḡit' kaḡipe.*

Dhean: Abo do nonka tahēn kurumuḡui laḡak'a je – aboak' jomak' ar nūak'te hō – Isorak' ḡhonok' huyuk'.

7. Kristanko do cet' hañḡikoko beohar daḡeak'a?

Kaḡḡukko 20:1 *Darkha rasa do bhak' desic' kanae, do kaḡmaḡmaḡic'ḡe; Ar jāhāḡe onakinreḡe copaok' uni do bae aḡilana.*

Dhean: Hañḡi lekanak' bulak'ko do Baibelre ekaḡtege nūnū barongeḡa. Baibere “Darkha rasa” katha do bulok'se bañ bulok' darkha rasa reak'e meneda. Onaḡe teheñ doko metak'kana “Cider” se buluk'ak'. Kaḡḡukko 23:29-32 re Baibel do darkha rasa reak' buluk'ak' reak' bisoete meneda, Ar Isore meneda je abo do ona sec' beñḡet'hō bañ jaḡuḡa! Kristanko eken “Nawa darkha rasage” beohar jaḡuḡ takoa okaḡak' do kana heḡem darkha rasa.

Jesaea 65:8 *darkha jo thopare darkha ros nāmok', ...*

8. Isor do onko cet'e cekakoa okoe do akoak' hoꝛmoko baḡic'eda?

1 Korinthiko 3:16, 17 *Cet' bape baḡaeḡa Isorak' mundil kanape, ... Jāhāḡe Isorak' mundile baḡij, Isor do*

Exodus 20:13 *Alom*

Dhean: Jāhānak' jiniḡse ḡe okaḡak' hewa okate do hoꝛmoe baḡic'eda se jione khaḡoeda ona khon do sahaḡok' jaḡuḡa. Hukum selec'te ḡoc'ko do apnarte ḡojok'ḡeko metak'a. Noa ḡojok' do baḡic'ak'kote ḡojok' hoe meneda cet'leka (thamakur ona reak' aemaleknak'ko) ar aema nūwak'ko okako do aḡi ḡaltigeḡa menkhan ona do aḡi baḡic' drugs kana oka do Kephinko (Caffine) metak'kana. Isor doe menakada je okoe do baḡae tuluic' akoak' hoꝛmo reak' mundilko baḡija onko doe noḡtokoa.

9. Isor do cet' lekan janwar jomko laġit'e hukumakada?

Levitikus 11:3 *mit'ke mit' parak' , metak'me, goġage haġin' khurawar ar janwarko, onko dope jom daġeakoa.*

Dhean: Abo laġit' jinisko do algae mente, Isor do sanam jiwiwan janwarko do barea lekan haġin're haġin'ket'koa ... sapha ar besapha janwar menkatek'. Sapha janwarko jomkope mente metabonkana menkhan uni do besapha janwarko do jomko laġit' do bako moñja. Sanam janwarko do okoeġak' doko saphagea noa barea gun menak'takoa. Unko do: (1) haġin' khurawar menak'takoa, ar (2) Jomak' paġgurko. Naġmunalekate, Sukriyak' do haġin' khurawar menak'takoa menkhan onko do Jomak' bako paġgurgea, onate onko do besapha janwar kanako.

10. Cet'lekan hako ar jalapuriren jomak'ko doko saphagea?

Levitikus 11:9 *Dak're sanam tahenko modre nokope jom daġeakoa. Dak're menak'ko mit'ke mit' ar ... onko dope jom daġeakoa.*

Dhean: Aema hakokoge jom laġit' doko saphagea. Enreho, Baġmbi hako, Jalapuri hako, Maġur hako nonkanko modren. Dak're sanam tahenko modre mimit' ilanko ar cuiaġ'anko doko besaphagea ar onkanko do bañ jomko jaġurawar. Naġmunalekate rokoic'ko, horoko, roġetko, iġaġ'ko, jalapuri rokoic'ko ar onkan ar arkoge.

11. Okalekan ceġreko doko besaphagea?

Levitikus 11:15, 16 *Ar sanam lekan kaġhuko, , dak' kehe ar lekan lekan tirmuġi.*

Dhean: Levitikus 11 re emakan ceġre okoe do sendra katek', seawak'ko ar hakoko jomet'ko kanko do ko besaphagea. Enrehō, sanam jomak' sendrae ceġreko do cet'leka gundri, sim ar bir simko do ko saphagea.

12. Sapha ar besapha reak' an do cet' Moseak' samajik an tahēkana, oka do krusre cabaena?

Genesis 7:1, 2 *Am ar joto gharoñjrenko jahajre bolok'pe ... Sanam janwarko mod khon do eae joġ katem hataojoña, andia ar enġage; menkhan khon do kate andia ar enġage.*

Dhean: Bañ, Sapha ar besapha janwarko do Isorre begarakada ar menak'a sirjon khonge. Noah doe hukumade tahēna sapha janwar do eae joġ ader ar besapha do mimit' joġ katek'. Ar noa do Moseak' an em aġi din laha reak' kathakana.

13. Cet' Isor doe meneda je besaphawak' jomak' jom do mit'ten henostawak' kana?

Jesaea 66:15, 17 *Ente nēlpe, Probhu do sēngelreye , Ar uniak' rāt gađi do birbao hoe lekage ... Onko one onko jaherte bolok' lađit'ko sonotok' kan arko solthonok'kan, ar talare senok'kanic'ko pańja idiyedekan, ar hirkhawak'ko ar gođokoko jomet'ko, onko do mit' domtegeko , Probhuye meneda.*

Dhean: He! Baibelre ađi sapha ar puđagea je jähāgeko bujhaū dareak'a. uniak' dosar hijuk're, Probhu doe nostokoak' unko okoe doko bađeae uniak' katha do cet'e menda ar sukri jilkoko joma ar eťak' besaphawak' jilko.

14. Kristanko lađit' do cet' mit'ten niām menak'a niphuť hořmoan tahēn lađit'?

1 Korinthiko 9:25 *Ar joto haparaok'ko do sanamak're tahēnkana.*

Dhean: Sambraok' mane do onako joto jinis khon sahař tahēn okako do bařic'gea, ar okako do mońjgea anakore do hišab katek' beohar huyuk'a.

15. Baibelre emakan hořmo lađit' niāmko do cet' teheń hō ko manaœda?

- A. *Eskarge tahēlekhan do ruā bań ucařok'a (Levitikus 13:46).*
- B. *Manwawak' barheteak' do topa jařuřa (Deuteronomium 23:12, 13).*
- C. *Um saphak' ar kic'rik' saphalere do tijuko bako huyuk'a (Leviticus 17:15, 16).*
- D. *Hukum taberre tahēlekhan lotghuťite huyuk'akan ruā khon saharebon tahēna (Leviticus 18; Kařtukko 5:1-12; Kōlossiko 3:5-6).*
- E. *Janwarkoak' itil do jom bań jařuřa (Leviticus 3:17; 7:22-24).*
- F. *Kurud ar rańgao do hořmo lađit' bařic'gea (Leviticus 19:17, 18; Kařtukko 15:17; Ibriko 12:14-15).*
- G. *Jom bařti do bařic'gea (Kařtukko 23:2).*
- H. *Aboak' hořmo do mońj jiraū jařuřa (Sereńko 127:2; Mark 6:31).*
- I. *Kađi reak' bisestet' (Exodus 20:9, 10; 2 Thessalonikio 3:10).*
- J. *Mit'ten mońj colon do bhage rankangea (Kařtukko 17:22; 1 Timothi 6:6).*
- K. *Gogo babawak' hewa do gidraķo řhen pařak'gea (Deuteronomium 12:25; Exodus 20:5).*

Dhean: Hořmo mońj dok'hoē reak' niām do Isor ac'ren hořko do hajar bochor laharege emakat'koa okare do bigyanko ho bań tahēkana. Surdinge bađae namakana je ona niāmko do sarięe tināķ' mońj gořo huyuk'ana mente!

16. Cet' sermare hořko do janwarko goc'koa arko jomkoa?

Jesaea 65:25 *Bako ar bako Ināk' gořa sonot burure, Probhuye meneda.*

Johan Then Sodorak 21:4 *Ar hō ar do tahēna.*

Dhean: Sanamak' oka do Adam ar Hawakin at'let' kaĭ boloyen okatere ona do Isorak' nāwā rajre nam ruąřok'a, ařak' sakam jomak'hō. Nawa dhartire do janwar goc' ar bań huyuk'a.

17. Cet' lekate in jomak' ar hořmo reak' bodolin' aęu dařek'a okate do Probhui kusik'?

Jeheskel 11:18-20 *Ar onko do noa reak' sanam bhirikak'ko ar ona reak' sanam hirkhawak'ko noa khonko ... Ar in do mit' monin emakoa, ar onkoak' ontorre mit'tec' jiuin emok'a, ... Jemon inak ařikoreko tarām ar inak' ankoko dohoe ar onakoko purāu.*

Dhean: Tinre abo Isorak' hořmo seak' an bataobon gořajoņa, Uni do abore mit'ten nāwā jiuē emabona oka do abo mońj hořmoan tahēn laęit'te daře emabonae (Johan 1:12).

AMAK' ROR RUAR

Isor do Daniel ar ac'ren gatekoe ganaoket'koa ac'ak' hoꝛmo seak' hukumkoko dohoket'taete, okaꝛak'ko do aꝛi bisesgea kristan jion laꝛit'. Cet' amem khojok' kana Isorak' kathare menak' hoꝛmo seak' niꝛamko ar amak' sonot hoꝛmo jimaꝛe uniꝛhen jemon uniye tahēn?

Jobab:

BODOLTE

Noa parhau do lahaseak' parhak' lagit' goroe emok'kana.

Patrasak' dorson bujhaḡ

Ādi dher hor' do Patrased' nellet' marañ cadord' reakt' dorson (Āpostol Kamiko 10:9-28) do besapha janwar jomko lagit'ko mengea. Onkoko mengea je noa do Jisu ac'ren celakoe cet'ak'ko tahēna je jahan janwarge jom do bhagea.

Enrehō, Tinre cadord' do argo hec'ena ar Patras do arāne añjomkeda je ma goe'kom ar jomkom, uni doe menkeda, "Ohoge, Probhu, ente jāhān chutak' ar besaphawak' do tis hō bañ jomakada." Āpostol Kamiko 10:14. Dheanak'tabonpe pe serma ar adha Jisuak' cecetak'ko añjom tayom, Patras do thoḡagan hō bae añjomakada je besaphawak' jomak' do ganok'gea mente. Noa baḡaejoñ do bhagea, je Ona cadorkhon do Partas cet'hō bae jomleda.

Patrased' nellet' cadord' reakt' dorson do besapha janwarko saphako lagit' do bañ tahēkana. Patras ac'ge noa reakt' bhede laiyeda 28; Kālire "Isore uduk'akawadina okoe hor' hō chut se besapha aloñ metako lagit'." Ar hō 34; kālire Patras do noae meneda "sariak'kana menteñ bujhaḡ oromeda, bañma, Isor do methā beget'ak'ic doe bañkana."

Patras lagit' Isorak' sombat' do tahēkan manwako saphako lagit', janwarko do bañ. Noa dorson do Jihudiko celako sarbharaoko lagit' tahēkana je etak' jātrenko do jemon besaphawan do aloko metakoma, ar bhage sombat' do jemon mostete goṡa dhāntirenko ṡhen pocarok'ma.

Cet' koejoñte jomak' do sonotok'gea?

1 Timothi 4:1-5 re emakan tayom dinkore birudak' korenak' cehaonakore do koyek'ti cecet'ak'ko bañ añgoc'akana-soetan pañjaye, baplak' baron, adom jomak'ko khon sahaḡok'. Sanam khon bhulak' bujhaḡ do 4 rak' kālire rakapakana, okare doe meneda je "Isore benaowakatko sanam janwarko doko moñjgea." Noa kālī reakt' mane do sanam benaowanak'ko mit'ten bisestet' lagit'ko benaowanakana. Menkhan adomko doko mena sanam janwarkogebon jom daḡeakoa judi onko uparte gunman johar sele'te koejoñ katec'bon bhorak' khan. Noa reakt' mane do huyuk'ana je Chund, Cepre, Godo, se Barduruc' hō moñj jomak'ko huyuka. Onkanak' bhed bhañgao do ādi baḡic'gea. "Alope bulauk'a, Isor do ohoe sirok' ocolena; cedak' je manwa do okaṡak'e era onage ir hoe ira." Galatiko 6:7.

Jahan baḡic'ak're mucaṡ' khon bañcaobon lagit', Paḡul do usḡrage noae juṡuic'ak'kana je: Ente Isorak' katha ar koete sonot ocok'kana." 1 Timothi 4:5. Jemon Isorak' kathate jemon pañhil do manak' jaruḡa ar enḡekhan hē gunman johar koejoñte do jom lagit'e sonota. Noa disḡ dok'hoc jarurḡea je mul katha re "jil" reakt' mane do eken jilge do bañ kana. Junāni kathate "Broma" mane do "Jomak'" ko metak'a noate abobon baḡae daḡeak'a je Paḡulak' galmaraoḡe do Baibel lekateak' besapha janwarak' do bae meneda, cedak' je adom jil oka do baronledae onako do jomak' tahēkana "Oka Isore sirjauket' paṡaiuk'ko ar sariak' baḡae oromakat'ko gun manao jaharateko hatao lagit'." 3 Kālī.

Noa do Isorak' kathare nam lagit' algagea ona jomak' ko bisoete okako do Isor babae benaowakada okaṡak' do gun manao johar katek' jombon daḡeak'a (Genesis 1:29; 3:18; Levitikus 11:1-22). Noa do olenā onko lagit' okoeko do ko "paṡaiuk'a ar sariak' baḡae ko khoja." Isorak' kathage sariak' kana. Eken onkoge okoe doko "paṡaiuk'a ar uniak' kathako baḡae" onkoge ko ak'yur ocok'a onako jinisre oka do "sonotgea" ar "gun manao selec'te jom" lagit'e benaowanakana. Okoeko doko "sonot ocoakanoko" judi onko besaphawak'ko jom idiyak'a khan Maṡiak' dosar hijuk're ko nosto ocok'a (Jesaea 66:15-17).